Gemeente Emmen

Actieplan Circulaire Economie 2023 - 2026

Mei 2023

Inhoudsopgave

H1 Circulaire economie, in het belang van Emmen 5
1.1 Een kans voor een toekomstbestendig Emmen
1.2 De bestaande circulaire economie in Emmen
1.3 Programmatische aanpak vanuit gemeente Emmen
1.4 De gemeentelijke rol in de circulaire economie

H2 Circulaire economie: inhoud en speelveld 9
2.1 De versnelling naar een circulaire economie
2.2 Beleidskaders & ontwikkelingen

H3 Acties voor de circulaire economie in Emmen 2023-2026 14
3.1 Groene chemie
3.2 Maakindustrie
3.3 Bouw en infra
3.4 Consumptiegoederen
3.5 Circulaire bedrijfsvoering

Bijlagen 42
Bronnen

Samenvatting

Versnellen van de circulaire economie
Gemeente Emmen is op weg naar een circulaire economie. De afgelopen jaren zijn diverse initiatieven en projecten gestart voor het realiseren van deze economie. Met dit Actieplan Circulaire Economie bouwen wij voort en versnellen we de transitie naar de circulaire economie.

Dit actieplan sluit aan op de Strategienota Emmen, het Coalitieakkoord Emmen 2022-2026 en het programma DEK. Ook zijn de ambitie en maatregelen op Europees en nationaal niveau richtinggevend: volledig circulair in 2050.

Belang van deze transitie voor Emmen
Gemeente Emmen ziet de inzet op de circulaire transitie als kans voor een toekomstbestendig Emmen. Gezien de intensieve grondstofeconomie in de regio, is de transitie van groot belang, zodat: 1) in de toekomst voldoende grondstoffen voorradig zijn 2) de Emmense bedrijven hun positie kunnen blijven behouden en daar zelfs hun concurrerende positie mee kunnen versterken.

De Emmense industrie heeft een goede uitgangspositie om de transitie daadwerkelijk aan te grijpen als een kans. De gemeente wil daarin een passende rol vervullen: bedrijven en instellingen bereiken waar circulariteit nog niet (voldoende) op de agenda staat én bijdragen zodat Emmense bedrijven hun koppositie behouden.

Deze economie realiseren we samen met het bedrijfsleven en andere partners in en rondom Emmen, vanuit de volgende ambities en activiteiten:

Groene chemie
In 2030 is Emmen een Europese koploper in de sector van de groene chemie. Meer bedrijven, die zich richten op circulaire plastics, zijn actief in Emmen. Zij kiezen voor Emmen omdat het vestigingsklimaat in onze gemeente goed is en past bij die van een koploper. Het cluster is veel zichtbaarder aanwezig in Emmen, onze inwoners en andere bedrijven weten wat er in het cluster gebeurt.

Maakindustrie
In 2030 kunnen maakbedrijven de transitie naar een circulaire economie aangrijpen als kans, omdat de kennis, ondersteuning en het juiste netwerk voorhanden is. Bedrijven in Emmen en de regio maken steeds meer gebruik van elkaars reststromen. Wij zien steeds meer circulaire koplopers in de Emmense maakindustrie.

Bouw & infra
In 2030 werken gemeente Emmen, regionale bouwbedrijven en andere relevante organisaties meer samen en zijn beter toegerust om circulair te bouwen. De milieu-impact in de sector wordt gereduceerd volgens de nieuwe normen zoals opgesteld door het Rijk.

Consumptiegoederen
In 2030 hergebruiken we 75% van het huishoudelijk afval. Voor inwoners is een aanbod van circulaire diensten en initiatieven beschikbaar waar ze actief gebruik van maken.

De gemeentelijke organisatie
De bedrijfsvoering van de gemeente is in 2030 voor inwoners en andere organisaties in Emmen een voorbeeld op het gebied van circulariteit. De gemeentelijke organisatie overweegt circulariteit in al haar activiteiten voor de eigen bedrijfsvoering.

Activiteiten Actieplan Circulaire Economie 2023 - 2026

Groene Chemie	Maakindustrie	Bouw & Infra	Cons.goederen
1. **Vergroten** (innovatieve) **bedrijvigheid** in de groene chemie en circulaire maakindustrie.		9. **Regionaal netwerk** voor circulair bouwen.	11. Uitvoering van het afvalbeleid o.b.v. het **kaderplan VANG**.
2. **Circulair inkopen**. Ook als launching customer voor producten en materialen uit Emmen. Ervaring opdoen in de bouw & infra aan de hand van (tenminste) vier projecten.			12. Het ontwikkelen van een **Circulair Ambachtscentrum**. *
3. Bijdragen aan **Greenwise Campus** en **Chemport** Europe.	6. **Ondernemers-ondersteuning** voor maakbedrijven ontsluiten.	10. Circulariteit integreren in **beleid**, kennis borgen in **organisatie.**	13. Professionaliseren **Rensenlab** en aanjagen **circulaire initiatieven.**
4. Opstellen en uitvoeren van een **lobbystrategie.**	7. Programma voor **matchen van grondstofstromen.**		
5. Aanpak vergroten lokale **zichtbaarheid** in Emmen.	8. Verkennen **circulariteit** op bedrijventerreinen.		

Voortzetting

Aanscherping

Nieuw

14. De **gemeentelijke organisatie** circulair

* Aangekondigd in kaderplan VANG

1. Circulaire economie, *in het belang van Emmen*

1 De circulaire economie versnellen in Emmen

Wij zijn op weg naar een circulaire economie. Ook in Emmen. De afgelopen jaren zijn in de gemeente diverse initiatieven en projecten gestart voor het realiseren van een circulaire economie. Met dit actieplan Circulaire Economie gaan we een stap verder en versnellen wij de transitie naar de circulaire economie in Emmen.

Deze versnelling realiseert de gemeente samen met het bedrijfsleven en andere partners in en rondom Emmen. Het plan bouwt voort op bestaande initiatieven en richt zich op de samenwerking met bedrijven, onderwijsinstellingen, overheden, inwoners en (regionale) samenwerkingsverbanden. Zo pakken wij de opgave in de volle breedte en in samenhang op.

1.1 Een kans voor een toekomstbestendig Emmen

Gemeente Emmen ziet dat de inzet op de circulaire transitie een kans is voor een toekomstbestendig Emmen. We schetsen in deze paragraaf de context van de economie in Emmen & vanuit daar de mogelijkheden voor circulariteit in Emmen.

Een grondstof intensieve economie

Emmen heeft een intensieve grondstoffeneconomie, met sectoren als de maakindustrie, groene chemie en de bouw & infra. Deze economie biedt werk aan een groot deel van onze inwoners. Zo zijn er veel mensen aan het werk in onze industrie (23,8%). Maar ook de handel is een grote werkgever (18,2%).[1]

De sectoren kunststoffen, maakindustrie, bouw & infra en consumptiegoederen zijn, vanuit de Rijksoverheid, de focusgebieden van de circulaire economie. De sector kunststoffen wordt in dit actieplan benoemd met de term *Groene chemie.*

Door deze landelijke focus op de sectoren heeft de transitie ook automatisch een grote impact op de Emmense economie. In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) worden de sectoren beschreven.[2] Een verdere uitleg van deze sectoren is gegeven in hoofdstuk 2.

Noodzaak om toekomstbestendig te blijven

De noodzaak is hoog om onze afhankelijkheid van primaire, fossiele grondstoffen te verminderen. Het gebruik van grondstoffen is de afgelopen decennia flink gestegen. Grondstoftekorten zorgen in toenemende mate voor hoge prijzen, lange levertijden en schaarste in Nederland en Europa.[3] Niet alleen bedrijven in Emmen merken deze gevolgen, maar ook onze inwoners, als consument en in hun leefomgeving. Veel natuur- en milieuproblemen komen voort uit een verspillende omgang met grondstoffen.

Een fundamentele omslag is daarom nodig van een lineaire economie naar een circulaire economie. Oftewel, een transitie. Voor Emmen is deze grondstoffentransitie van groot belang, zodat: 1) in de toekomst voldoende grondstoffen voorradig zijn 2) de Emmense bedrijven hun positie kunnen blijven behouden en daar zelfs hun concurrerende positie mee kunnen versterken.

Ambities gericht op de circulaire economie

We staan niet aan het begin van deze economie. In Emmen werken bedrijven reeds vooruitstrevend aan circulariteit, versterken daarmee hun positie en groeien. We zijn zelfs koploper op het gebied van Groene chemie. De gemeente wil met dit actieplan circulariteit verbreden naar bedrijven en instellingen waar het nog niet voldoende op de agenda staat én bijdragen zodat Emmense bedrijven hun koppositie behouden.

Met een gedegen voorbereiding en ondersteuning is deze transitie een kans voor de regio om toekomstbestendig te zijn en te blijven. Bijvoorbeeld door een vestigingsklimaat waar men gebruikt maakt van onderlinge grondstoffenstromen. Of door met gerichte acquisitie bedrijven naar Emmen te halen die circulariteit in de keten realiseren.

Op deze manier creëren we als regio een economie waarin vrijwel alleen herbruikbare primaire, secundaire en biogrondstoffen worden gebruikt.

1.2 De bestaande circulaire economie in Emmen

In Emmen bestaat al een circulaire economie. In deze paragraaf beschrijven we op welke wijze deze concreet vorm krijgt.

Bedrijvigheid in Emmen

De industrie in Emmen is koploper op het gebied van groene chemie. Een groep bedrijven uit Emmen opereert internationaal, zoals DSM, Teijin, BASF. Maar ook Nederlandse bedrijven als Morssinkhof,Cumapol en innovatieve circulaire bedrijven zoals Senbis en Cure zijn hier gevestigd. Emmen is door Europa aangewezen als demoregio voor biobased groene chemie. Onze industrie heeft een goede uitgangspositie om de transitie naar een circulaire economie aan te grijpen als een kans.

De afgelopen jaren hebben bedrijven, kennisinstellingen en overheden in onze regio zich - vanuit de taskforce groene chemie - georganiseerd om de uitgangspositie te verbeteren en kansen te verzilveren.

Bedrijven hebben zich verenigd in Suspacc (Sustainable product & chemical cluster). Wij hebben ons in Noord-Nederland georganiseerd in Chemport en samen de ambitie uitgesproken dat wij in 2030 Europees koploper groene chemie willen zijn.

Het thema waarmee wij in Emmen het meest onderscheidend is zijn is circular plastics. Daarom ontwikkelen wij op dat thema een kenniscampus in Emmen. Als onderdeel van Greenwise en als één van de vier pijlers van Chemport. Zo gaan wij in Emmen profiteren van de transitie naar een circulaire economie en de ambitie om Europees koploper groene chemie te worden waarmaken.

Ook in andere sectoren zitten wij in Emmen niet stil. Bedrijven als VEPA en Rebuildit zijn koplopers circulariteit binnen hun sector en steeds meer andere bedrijven zijn er actief mee bezig. Het onderwijs richt zich actief op circulariteit. Zo heeft NHL Stenden naast het lectoraat *Duurzame Kunststoffen* het lectoraat *Green Logistics* opgericht. In het Rensenlab werken bedrijven en onderwijspartijen als Drenthe College en Hondsrugcollege samen. Ze nemen jongeren en andere inwoners mee in de transitie naar een circulaire economie. Greenwise zet ook richting de maakindustrie in op circulariteit.

De gemeentelijke organisatie & haar activiteiten

In onze gemeentelijke organisatie wordt circulariteit steeds vaker meegenomen. Bijvoorbeeld door onze inkoop, we vervullen de rol als *launching customer.* Zo ligt het biobased kunstgras van Senbis op voetbalvelden in Emmen en kunnen inwoners in onze publieksruimte de circulaire meubilair van Van de Sant bewonderen.

Ook in onze bouwprojecten is circulariteit in toenemende mate een onderdeel. Denk aan de nieuwbouw van het CBK en de sloop van Aquarena. In onze woonvisie en prestatieafspraken hebben wij circulariteit meegenomen.

Het afvalbeleid is recent geactualiseerd: we zetten nog meer in op hergebruik en het verminderen van afval. Daarin ondersteunen wij onze inwoners zo goed mogelijk. Samen met Area starten we projecten om meerwaarde te creëren uit grondstoffen. In Emmen ontstaat er steeds meer een netwerk van kringloopwinkels, repaircafés en deelinitiatieven. Dankzij deze initiatieven kunnen wij samen met onze inwoners verder bouwen aan meer circulariteit in onze gemeente.

1.3 Programmatische aanpak vanuit gemeente Emmen

Dit actieplan staat niet op zichzelf, maar is deel van het Programma Duurzaam, Energie en Klimaat. De gemeente Emmen pakt sinds het najaar van 2022 haar duurzaamheidsambities op vanuit dit programma. De thema's van dit programma zijn Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulaire Economie. De opgaves omtrent Klimaatadaptatie en Energietransitie kunnen niet los worden gezien van Circulaire Economie.

Ambitie in de Strategienota Emmen [4]
Als samenleving levert Emmen een positieve bijdrage aan de circulaire economie. Samen met regionale partners. We werken toe naar een circulaire economie, zonder uitstoot van schadelijke stoffen en zonder het creëren van afval. We herontwikkelingen verouderde bedrijventerreinen of creëren nieuwe bedrijventerreinen voor nieuwe, innovatieve en schone bedrijvigheid.

Emmen stimuleert innovatie en onderwijs gerelateerd aan de circulaire economie (waaronder groene chemie). We zetten in op de versterking van het industriële ecosysteem, door het koesteren van de huidige bedrijven in de groene chemie & smart industries. We breiden het ecosysteem uit met bedrijven op het gebied van smart industries en groene diensten op het gebied van circulaire economie.

Deze worden in samenwerking met en in samenhang tussen de diverse thema's gerealiseerd. Dit actieplan is een deel van het programma DEK en biedt daarnaast een start voor verdere beleidsontwikkeling op het gebied van de circulaire economie. De Strategienota Emmen 2030 [4] en het Coalitieakkoord Emmen 2022-2026 'Vooruit en betrokken' [5] zijn uitgangspunt voor het programma DEK en voor dit actieplan Circulaire economie.

1.4 Gemeentelijke rol in de circulaire economie

De rol van de gemeente in deze grondstoffentransitie is divers. Een brede groep aan spelers in de regio en daarbuiten is al bezig met de circulaire economie: bedrijven, diverse samenwerkingsverbanden, gemeentelijke overheden en provinciaal en Rijksbeleid bestaat omtrent circulariteit.

De gemeente wil zich hier logisch en passend tot verhouden en kiest haar rol zorgvuldig. Onze rol is complementair aan andere initiatieven en moet zorgen voor synergie. De opties om onze rol te vervullen zijn als volgt:

Soms zijn wij zelf in een *controlerende* rol: met ons afvalbeleid, maar ook onze inkoop en onze bouw- en infraprojecten. Op anderen momenten hebben we wel *invloed*, maar is uiteindelijk een andere partij aan zet: bijvoorbeeld bij prestatieafspraken met woningbouwcorporaties. Verder is soms het (economisch) belang groot, maar hebben wij weinig directe invloed. In dat soort gevallen kunnen wij ervoor kiezen om toch *betrokken* zijn. Om aan te jagen, onderwerpen te agenderen, netwerken te smeden en projecten te verwerven.

Versnellen vanuit de gemeentelijke rol

Vanuit deze diverse rollen geven we vorm aan een toekomstbestendige economie. Samen met andere partijen in de regio.
Zo versnellen we de circulaire transitie in Emmen.

2. Circulaire economie: *inhoud & speelveld*

2. Circulaire economie: inhoud & speelveld

In dit hoofdstuk omschrijven we de Europese, nationale, regionale urgentie en context voor de circulaire economie. Op alle niveaus bestaan beleid en activiteiten om de circulaire transitie op gang te brengen en te versnellen.

Daardoor krijgen bedrijven, (mede)overheden, organisatie en inwoners te maken met maatregelen die gaan zorgen voor een nieuwe norm. De vrijblijvendheid is er inmiddels af. Welke maatregelen dit zijn, wordt duidelijk in dit hoofdstuk.

Wat is een circulaire economie?

Een circulaire economie betreft het zuinig omgaan met onze grondstoffen. Een economie waarin vrijwel alleen herbruikbare primaire, secundaire en duurzame biogrondstoffen in omloop zijn. Producten worden binnen gesloten kringlopen geproduceerd, gedistribueerd en geconsumeerd. Zo wordt de waarde van grondstoffen, materialen en producten zo lang mogelijk behouden, waardoor er bijna geen afval meer is. Dit in tegenstelling tot een lineaire economie waarin (fossiele) grondstoffen worden uitgeput en (vroegtijdig) vernietigd.

Bron: Metabolic, 2017 [6]

2.1 De versnelling naar een circulaire economie

Sinds de start van het Rijksbrede programma Nederland Circulair in 2050, is er veel in gang gezet. Koplopers uit verschillende domeinen en lagen van de samenleving zijn volop aan het experimenteren en leren. Het is nu tijd om de circulaire toepassingen die zijn ontwikkeld op te schalen en in te bedden in onze economie, oftewel te versnellen.

Een transitie als deze is te duiden met een x-curve (zie afbeelding 1). Deze laat de ontwikkeling van transities, zoals de circulaire zien. De lijn die bovenaan begint representeert het oude systeem en de onderste lijn geeft (de opbouw van) het nieuwe systeem weer.[7] Ook Emmen is deel van deze transitie, waarin versnelling noodzakelijk is. De fase waarin sectoren zich bevinden in deze transitie, zijn verschillend. De sector van de groene chemie in Emmen bevindt zich al verder op het gebied van circulariteit dan de andere sectoren.

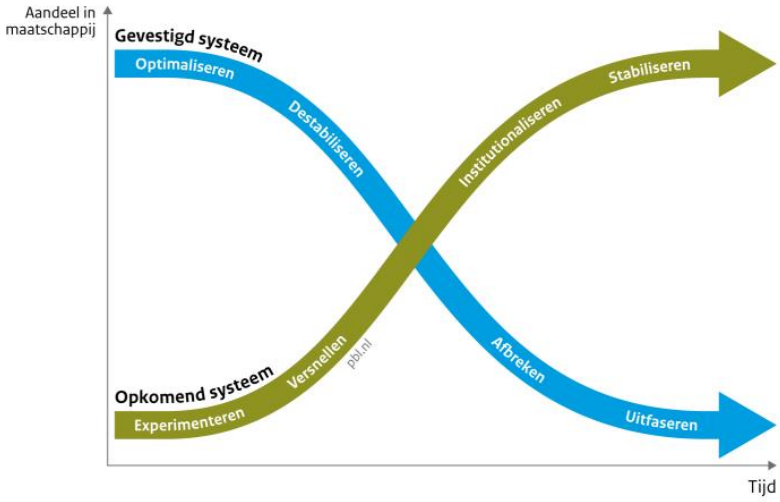

Afbeelding 1: Patronen van opbouw en afbraak in transities.
Bron: Drift, 2017 [7], bewerking PBL

2.2 Beleidskaders & ontwikkelingen

Versnelling van de circulaire economie is mogelijk door doelstellingen en richtlijnen op Europees, nationaal en regionaal niveau. De centrale ambitie is: Europa en Nederland circulair in 2050. De Europese Commissie en Rijksoverheid zetten maatregelen in om organisaties en inwoners te stimuleren en zelfs te verplichten om deze ambitie de behalen. Dit actieplan sluit hierop aan, ze bepalen de focus van circulaire economie in Emmen. Hieronder worden de diverse doelstellingen en richtlijnen beschreven.

Circulaire economie in Europa

De European Green Deal geeft richting aan de circulaire economie in Europa. De ambities zijn in het Circular Economy Action Plan [8] vertaald naar beleidskaders en 35 beleidsmaatregelen. Deze richten zich op:

- **Duurzame producten**. Denk hierbij aan richtlijnen voor duurzaam ontwerp en productieproces, maar ook consumenten en publieke inkopers een grotere rol geven. Een belangrijke maatregel is de Sustainability Design Directive dat in 2025 verplicht wordt voor alle producten die op de markt komen.
- **Zeven prioritaire waardenketens**: elektronica en ICT, batterijen en voertuigen, verpakkingen, kunststoffen, textiel, constructie en gebouwen & levensmiddelen, water en nutriënten.
- De **richtlijnen** voor het gebruik van secundaire en biogrondstoffen. Denk aan een verplichte toepassing van recyclaat.
- Ook zijn er verschillende **EU budgetten** beschikbaar voor CE-innovatie gericht op productie.

Nederland circulair in 2050

In het NPCE staat een duidelijke ambitie voor 2030, voorzien van een palet aan doelstellingen. In de Integrale Circulaire Economie Rapportage van het PBL is benoemd dat meer beleidskaders nodig zijn om de transitie te versnellen.[9] Deze zijn nu gesteld in dit NPCE. Het programma bestaat uit beprijzende, stimulerende en normerende beleidsmaatregelen. Gemeente Emmen hanteert deze maatregelen als richtlijn voor haar eigen ambities en acties. Het betreft de volgende:

a) **algemene maatregelen** gericht op de vier draaiknoppen. Een versnelling van de circulaire economie kan op meerdere manieren plaatsvinden. Zie ook afbeelding 2. De Rijksoverheid definieert in het NPCE hiervoor vier draaiknoppen.
1. Vermindering van (primair) grondstoffengebruik *(‘narrow the loop‘).*
2. Vervangen van grondstoffen door gerecyclede grondstoffen en biogrondstoffen. *('clean the loop’).*
3. Levensduurverlenging: producten en onderdelen langer en intensiever gebruiken door hergebruik en reparatie *(‘slow the loop’).*
4.Hoogwaardige verwerking: de kringloop sluiten door recycling van materialen en grondstoffen *(’close the loop’)*

b) **specifieke maatregelen** voor de prioritaire productketens: kunststoffen, maakindustrie, bouw, consumptiegoederen, biomassa & voedsel

c) **ondersteunende maatregelen** dienend voor het creëren van randvoorwaarden voor de circulaire transitie.

In hoofdstuk 3 van dit actieplan zijn de exacte maatregelen van het NPCE voor de diverse thema’s opgenomen.

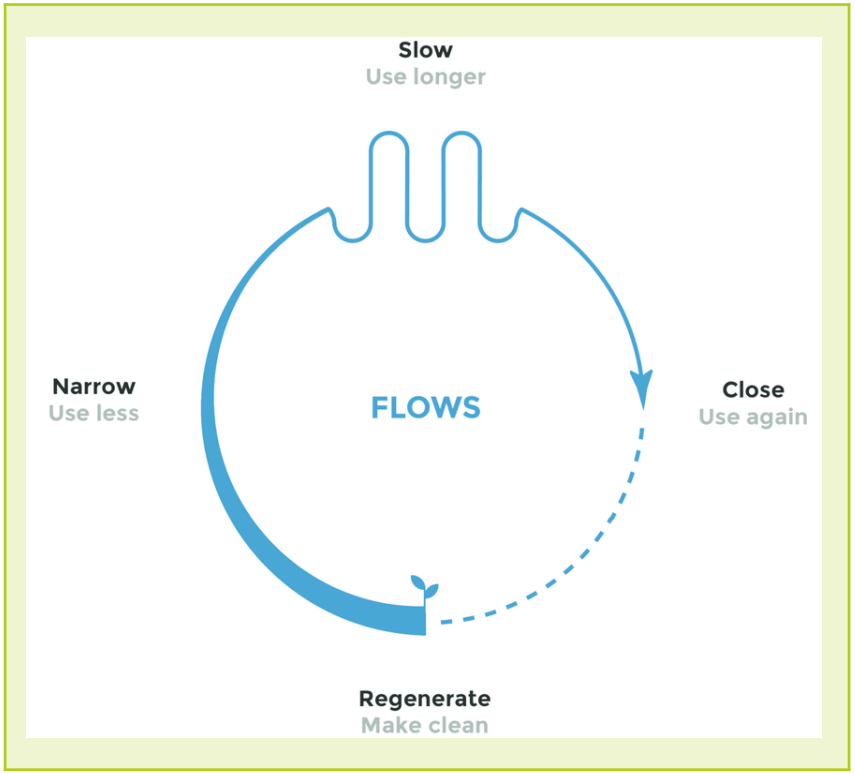

Afbeelding 2: Vier draaiknoppen voor een circulaire economie.
Bron: NPCE 2022.

Regionale ontwikkelingen omtrent circulaire economie

Dit actieplan sluit ook aan op gestelde regionale ambities en ontwikkelingen. Deze bepalen de focus van de circulaire economie in Emmen en vaak is de gemeente hier al bij betrokken. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

Heel het MKB Circulair!

In het NPCE worden de nieuwe maatregelen beschreven voor een regionale aanpak om het MKB aan te haken. Het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Economisch Samenwerkingsplatform Rijk-Regio hebben met marktpartijen de actieagenda opgesteld: Heel MKB Nederland Circulair. De komende tijd wordt verkend hoe regio's kunnen bijdragen en welke afspraken gemaakt worden. Regionale partijen zoals Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) en medeoverheden vanuit Emmen zullen hoogstwaarschijnlijk een rol vervullen.

Noord-Nederland circulair

De RIS3 voor Noord-Nederland is de strategie voor regionale ontwikkeling en vormt de kapstok voor de inzet van Europese, nationale en regionale fondsen en programma's in de periode 2021-2027. De focus ligt hierbinnen ook op de circulaire transitie. In Noord-Nederland voor groene chemie, watertechnologie, milieutechnologie en voedselchemie. [10]

Roadmap Circulaire Economie Drenthe

De Provincie Drenthe heeft de ambitie uitgesproken om in 2050 circulair te zijn. In de Roadmap Circulaire Economie beschrijft de provincie drie strategieën:
1) Ze heeft een voorbeeldfunctie en actieve rol
2) Ze zoekt samenwerking met verschillende actoren en creëert een breed maatschappelijke draagvlak
3) Vanuit N.I.C.E. jaagt ze innovatie aan en wordt circulair ondernemen gefaciliteerd. [11]

Chemport - koploper Europa in 2030 op groene chemie

Chemport Europe Noord-Nederland bestaat uit twee geïntegreerde chemieclusters in Delfzijl en Emmen, een groot kenniscluster rond de universiteiten in Groningen & recycling expertise rondom Heerenveen. De ambitie van Chemport is: in 2023 koploper zijn op het gebied van groene Chemie in Europa. De focus ligt op circular plastics, biogrondstoffen (uit de regio), groene waterstof en CO2 naar chemicaliën.[12] Het chemiecluster in Emmen focust zich op circular plastics.[13]

Noord-Nederland verdient Circulair

Noord-Nederland verdient Circulair is een programma waarin ondernemers in de drie noordelijke provincies Groningen, Fryslân en Drenthe worden gestimuleerd om (meer) circulair te ondernemen.

Greenwise - hét regionale kennisknooppunt

Bij Greenwise komen kennis, onderwijs en bedrijvigheid samen en geven richting aan een slimme en duurzame toekomst voor een vitale regio.[14] Het is een publiek private samenwerking met één gezamenlijke innovatieagenda. Gemeente Emmen is deel van deze samenwerking. Hiermee draagt Emmen structureel bij aan het vergroenen van de chemie, het vinden van nieuwe energiebronnen voor de industrie, het voorzien in voldoende kwalitatief personeel en het toepassen van hightech materialen in de maakindustrie. Zo helpt ze aan de ontwikkeling van toekomstbestendige bedrijven in Emmen. Greenwise Campus is een samenwerking tussen NHL Stenden, Drenthe College, Rijksuniversiteit Groningen, Provincie Drenthe en gemeente Emmen.

3. Acties voor de circulaire economie in Emmen *2023 - 2026*

4. Activiteiten voor een circulaire economie in Emmen in de periode 2023-2026

4.1 Totstandkoming acties

In dit deel beschrijven we de diverse activiteiten voor de circulaire economie in Emmen. We werken hiermee concreet toe naar een circulaire economie in Emmen in de periode 2023 -2026.

Deze acties zijn voortgekomen uit interne en externe sessies met bedrijven, medewerkers, onderwijsinstellingen, andere overheden en samenwerkingspartners. Ze sluiten aan op de reeds beschreven kaders en ontwikkelingen. Ook bouwen ze voort op de opgave en het beleid per thema.

Deze actieagenda is opgebouwd aan de hand van de volgende thema's:

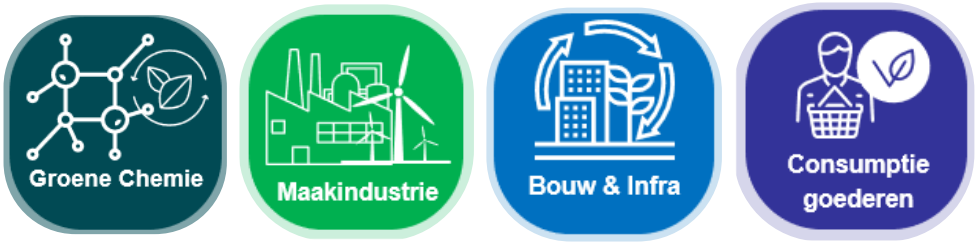

Ook is een activiteit opgenomen voor het inrichten van circulaire bedrijfsvoering voor de eigen gemeentelijke organisatie Emmen. Deze activiteit kan alle thema's omvatten en is daarom apart van de thema's genoemd.

In dit hoofdstuk worden de thema's aan de hand van de volgende onderwerpen toegelicht:

- Situatie en opgave in Emmen
- Ambities: waar werken we naar toe in 2030 en wat willen we realiseren?

Met in de uitwerking van de activiteiten de volgende onderwerpen:

a) beoogd resultaat & bijdrage voor lange termijn
b) toelichting
c) doorlooptijd
d) rol gemeente
e) keuze voor nieuwe of doorontwikkelde activiteit

4.2 Groene Chemie

De situatie in Emmen

Emmen is één van de koplopers in Nederland op het gebied van groene chemie. Ze is onderdeel van Chemport Europe. Het cluster in Emmen, ook Chemical Cluster Emmen genoemd, is al decennia sterk in groene chemie. Het cluster omvat diverse technische niches: van het ontwikkelen van monomeer tot aan halffabricaten voor diverse markten, zoals verpakkingen, textiel, composiet en machines. Binnen Chemport,, zijn bedrijven uit de hele chemieproductieketen gevestigd, vanuit de pijler Circular Plastics.[12] Grootbedrijf, zoals Teijin, maar ook het innovatieve MKB zoals Senbis en Cure.

Innovatie in de groene chemie

De afgelopen jaren is het cluster aangejaagd vanuit de taskforce Groene Chemie, samen met de Provincie Drenthe en Suspacc. Het Noord-Nederlandse ecosysteem is verder gebouwd vanuit Chemport en bedrijfsleven heeft zich georganiseerd en ontwikkeld vanuit Suspacc. Het werken in triple helix verband staat centraal, met Greenwise als het knooppunt en aanjager. De ambitie om een campus voor Circular Plastics te bouwen, heeft een plek gekregen binnen Greenwise, specifiek door ontwikkeling van de Campus.

De ambities en activiteiten van de sector groene chemie zijn vanuit Chemport en Greenwise gedefinieerd. Chemport focuste zicht reeds op hernieuwbare grondstoffen en chemische recycling. In het programma van 2023 zet Chemport in op ontwerp voor hergebruik en recycling, aansluitend bij de landelijke ambities.

Landelijke maatregelen groene chemie/kunststoffen

Het thema kunststoffen in het NPCE legt de focus op de productgroepen: plastic verpakkingen; plastic in de bouw en landbouwplastic. De transitieagenda werkt toe naar een halvering van het gebruik van fossiele grondstoffen voor plastic en een 30% reductie van microplastics in het milieu.

De focus van de maatregelen ligt op:

- het reduceren van plastic wegwerpbekers en voedselverpakkingen. Denk hierbij aan het invoeren van richtlijnen voor single-use plastics en de verplichte toepassing van duurzame grondstoffen.
- een verbod op verpakkingen die niet bijdragen aan de levensduur van het product.

De opgave in Emmen

Gemeente Emmen investeert vanuit Emmen in Chemport en Greenwise, ze is onderdeel van deze samenwerkingen. Maar haar opgave reikt verder. Om circulariteit in de groene chemie verder te brengen zet gemeente Emmen in op:

- Het laten toenemen van het aantal circulaire plasticbedrijven, door het bevorderen van het vestigingsklimaat
- Het helpen van ondernemingen bij opschalen van hun bedrijf; aansluitend op het beleid van het ondernemersprogramma binnen de gemeente
- Zichtbaar maken van wat er al gebeurt in Emmen op gebied van groene chemie, specifiek voor inwoners en bedrijven uit andere sectoren

Op de volgende pagina staan de ambities en activiteiten waarmee gemeente Emmen deze opgave wil realiseren.

ACTIVITEITEN

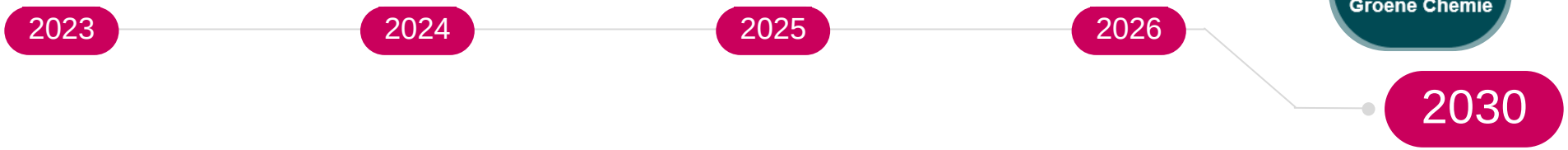

1. Het ontwikkelen van een plan voor het vergroten van (innovatieve) bedrijvigheid

2. Bijdragen aan de randvoorwaarden voor Greenwise Campus en Chemport Europe

3. Het (1) opstellen en (2) uitvoeren van een lobbystrategie

4. Circulair inkopen door launching customership voor producten & materialen uit Emmen

5. Aanpak voor vergroten zichtbaarheid groene chemie

AMBITIE 2030

In 2030 is Emmen een Europese koploper in de sector van de groene chemie. Meer bedrijven, die zich richten op circulaire plastics, zijn dan actief in Emmen. Zij kiezen voor Emmen omdat het vestigingsklimaat in onze gemeente goed is en past bij die van een koploper.

Het cluster is veel zichtbaarder aanwezig in Emmen, onze inwoners en andere bedrijven weten wat er in het cluster gebeurt.

Activiteit 1: het ontwikkelen van een plan voor het vergroten van (innovatieve) bedrijvigheid in het cluster van de groene chemie (starten, opschalen en werven)	
Resultaat	Een plan om gericht in te zetten op het vergroten van het aantal innovatieve start-ups en scale-ups en het werven van nieuwe bedrijven.
Draagt bij aan	Een robuustere economische structuur en meer economische specialisatie door meer (aanwas) van (innovatieve) bedrijven in de groene chemie.
Toelichting	Het plan geeft richting aan a) de wijze waarop we een aantal startende innovatieve ondernemingen in de groene chemie gaan bevorderen, b) hoe wij bedrijven gaan begeleiden in hun ambities om op te schalen en c) een aanpak om gerichter bedrijven te werven die passen in het Emmense profiel. In het plan is aandacht voor de randvoorwaarden en het beoogd resultaat. We sluiten zo veel mogelijk aan bij wat er al is, zoals Chemport en de NOM (voor acquisitie) en bestaande/geplande start- en scale-up programma's.
Doorlooptijd	In 2023 wordt dit plan gerealiseerd, om vervolgens te worden uitgevoerd (vanaf 2024).
Rol gemeente	De gemeente zal samen met partners het plan opstellen. In de uitwerking en uitvoering van dit plan zal de gemeente soms zelf, maar veelal in gezamenlijkheid optreden met Greenwise en Chemport.
Voortzetting of nieuw	Voortzetting van activiteiten. Het werven van nieuwe bedrijven en ondersteuning bij starten en opschalen gebeurt reeds succesvol, vanuit Emmen en in Chemportverband. Het plan is bedoeld om deze inzet vanuit de gemeente beter te richten en om de rol van de gemeente helder te maken in relatie tot Greenwise. Mogelijk volgt uit het plan dat aanvullende inzet wenselijk is.

Activiteit 2: Het bijdragen aan de randvoorwaarden voor het succes van Greenwise Campus en Chemport Europe	
Resultaat	Een goed werkend innovatief ecosysteem in het domein van de circulaire plastics dat past bij de ambitie om Europese koploper te zijn in de groene chemie. Dit ecosysteem komt duurzaam samen in en wordt gefaciliteerd vanuit de Greenwise Campus en Chemport Europe.
Draagt bij aan	Meer innovatie en een robuustere economische structuur in de groene chemie. Een beter vestigingsklimaat voor (innovatieve) circular plastics –bedrijven.
Toelichting	Vanuit de taskforce Groene Chemie is de afgelopen jaren middels een innovatieprogramma een innovatief ecosysteem aangejaagd. Met de realisatie van Greenwise Circular Plastics en de uitwerking van Chemport Circular Plastics wordt dit samengebracht in en gefaciliteerd vanuit één organisatie.
Doorlooptijd	2023-2025 (in 2025 bepalen wij wat onze structurele bijdrage wordt).
Rol gemeente	In deze fase zal de gemeente Emmen een rol houden als aanjager en als belanghebbende. De gemeente Emmen is één van de overheden die, samen met de provincies Drenthe, Groningen, Fryslân en de gemeente Heerenveen, een rol heeft in het scheppen van de juiste (financiële) voorwaarden. Omdat Emmen de plek is waar Greenwise fysiek zal worden gerealiseerd, zal er in de overgangsfase meer van Emmen worden gevraagd. In deze fase wordt de inzet vanuit de taskforce afgebouwd en de organisatie van Greenwise Campus opgebouwd. Het doel is een duurzame organisatie, in 2025 gaan we bepalen wat vanuit de gemeente daar structureel voor nodig is.
Voortzetting of nieuw	Het is een voortzetting van de route die met de taskforce groene chemie is ingezet en de keuze voor een innovatiecentrum die reeds in Greenwise- en Chemportverband is gemaakt.

Activiteit 3: Het (1) opstellen en (2) uitvoeren van een lobbystrategie voor het beïnvloeden van beleid, het verwerven van middelen en het positioneren van het cluster groene chemie in het regionale, nationale en Europese netwerk	
Resultaat	(1) Een vastgesteld lobbyplan voor groene chemie (en circulaire economie), (2) invulling van de voorwaarden voor het uitvoeren van dit plan.
Draagt bij aan	Het realiseren van een beter ecosysteem en vestigingsklimaat voor (innovatieve) circulaire bedrijven. Meer zichtbaarheid/positie van het Emmense chemiecluster in de regionale, nationale en Europese netwerken.
Toelichting	Deze actie zorgt voor gerichter lobbyen ten behoeve van bijv. regelluwe experimenteerruimte en het creëren ruimte in wet- en regelgeving en gerichter middelen en projecten verwerven. Tot slot kunnen we Emmen beter positioneren. Groene chemie/Circulaire economie is één van de drie prioritaire lobbythema's en wordt als onderdeel van de lobbystrategie uitgewerkt tot lobbyplan. De uitvoering van dat plan zal onderdeel zijn van dit actieplan.
Doorlooptijd	De realisatie lobbyplan betreft 2023. Op basis van dit plan wordt capaciteit vrijgemaakt om het plan uit te voeren. De uitvoer van dit plan vindt tot 2026 plaats.
Rol gemeente	Wij zullen onze eigen kanalen en capaciteit inzetten voor het uitvoeren van het lobbyplan. In het opstellen en uitvoeren van het plan zal het ook gaan over het afstemmen van lobby met die van partners. Zoals kennisinstellingen/Greenwise, Suspacc, provincie Drenthe, SNN, NG4 en Chemportpartners.
Voortzetting of nieuw	Voortzetting van activiteiten. Het specifiek richten van de lobby op basis van een uitgewerkt plan is nieuw.

Activiteit 4: Circulair inkopen bevorderen, als launching customer voor producten en materialen uit Emmen	
Resultaat	Circulariteit wordt steeds vaker meegenomen in onze aanbestedingen. Ook als launching customer helpen wij ondernemers in Emmen met het lanceren van hun innovatieve circulaire producten.
Draagt bij aan	Bevorderen van ontwikkeling van circulariteit op grotere schaal. Bedrijven zijn in staat hun producten door te ontwikkelen en we creëren zichtbaarheid voor deze toepassingen. Ook als gemeente laten we zien dat circulariteit ertoe doet.
Toelichting	Circulair inkopen gebeurt al: denk aan onze kunstgrasvelden van Senbis in Emmerschans en het meubilair van sale der Sant in onze publieksruimte.
Doorlooptijd	2023 - 2026
Rol gemeente	De gemeente heeft een initiërende en controlerende rol is het starten van inkooptrajecten. In samenwerking met de markt. Innovatie wordt daarmee aangejaagd.
Voortzetting of nieuw	Voortzetting, circulair aanbesteden gebeurt incidenteel, maar met deze activiteit wordt het meer gestructureerd en groter opgepakt.

Activiteit 5: Aanpak voor het vergroten van de zichtbaarheid van de groene chemie en andere koplopers in de circulaire economie voor inwoners en bedrijven	
Resultaat	Een concreet (communicatie-)plan waarmee de groene chemie en de koplopers in de circulaire economie zichtbaarder worden voor inwoners en bedrijven in Emmen.
Draagt bij aan	Inwoners zijn beter op de hoogte van wat er in de groene chemie en circulaire economie in Emmen gebeurt. Jonge inwoners komen er eerder mee in aanraking en worden enthousiast gemaakt voor een carrière in de groene chemie of circulaire maakindustrie.
Toelichting	De bedrijven en organisaties die vooruitstrevend zijn in de circulaire economie zijn niet altijd even zichtbaar voor inwoners en andere ondernemers. Meer zichtbaarheid helpt bij meer bewustwording bij inwoners, in de opgave van deze bedrijven om personeel te werven en jongeren te verleiden een studie te kiezen die opleidt tot een baan in deze sector en om andere bedrijven te stimuleren de transitie naar een circulaire economie aan te grijpen als een kans.
Doorlooptijd	In 2023 is het plan gereed. Uitvoer tot 2026.
Rol gemeente	De gemeente zal samen met relevante partijen als Greenwise Campus CP een plan opstellen en deze uitvoeren.
Voortzetting of nieuw	Vanuit Emmen wordt reeds op incidentele basis gecommuniceerd over deze sector. Communicatie strategischer inzetten en richten aan de hand van een plan is nieuw.

4.3 Maakindustrie

De situatie in Emmen

De Emmense maakindustrie is een vitale sector. Het is dat deel van de industrie dat grondstoffen tot nieuwe producten verwerkt. Tot de maakindustrie behoren onder meer de sectoren machinebouw, metaalproducten, transportmiddelen en klimaatinstallaties.

In Emmen bestaat deze industrie grotendeels uit het regulier mkb & familiebedrijven. Deze bedrijven richten zich op machinebouw, metaalverwerking en -bewerking en meubels. Ze zijn veelal gevestigd op één van de tien bedrijventerreinen in Emmen.

Landelijke maatregelen maakindustrie

In het NPCE staan waardecreatie en waardebehoud voor de maakindustrie centraal. Het vergroten van de voorzieningszekerheid van de 'supply chain en het verlagen van de milieudruk van de producten is het uitgangspunt. Mede op basis van digitaliseringsstrategieën kunnen andere businessmodellen worden geïmplementeerd.

De focus van de maatregelen ligt op:
1) Circulair ontwerp door o.a. de nieuwe Ecodesign-richtlijn.
2) De traceerbaarheid van materialen in waardeketens.
3) Bedrijven ondersteunen om te komen tot circulaire innovaties en bedrijfsvoering op basis van digitalisering.
4) Meetmethoden zoals zelf-assessment tool voor milieu-impact en een bepalingsmethodiek van financiële restwaarde.

De opgave in Emmen

De maakindustrie kan de transitie naar de circulaire economie gebruiken voor het ontwikkelen van toekomstbestendige bedrijven en ketens. Dit kan, aansluitend op de landelijke maatregelen.

De gemeente heeft zicht op een kleine groep van koplopers die circulariteit meeneemt in haar bedrijfsvoering en innovaties.
Het is voor Emmen de opgave om bestaande en nieuwe kennis en kunde in te zetten om maakbedrijven te activeren. Maar ook om meer zicht te krijgen op de mate van circulariteit binnen deze sector. Een sectorspecifieke aanpak is daarbij nodig. Landelijke en regionale initiatieven bestaan, die Emmen verbindt aan het bedrijfsleven in Emmen.

Om circulariteit in de maakindustrie te realiseren zet gemeente Emmen in op:
- Bevorderen van ondernemersondersteuning voor circulariteit van maakbedrijven
- Opzetten van een programma voor matchen van grondstofstromen tussen bedrijven in de regio
- Het aantrekken en vasthouden van circulaire bedrijven in de regio

Op de volgende pagina staan de ambities en activiteiten waarmee gemeente Emmen deze opgave wil realiseren.

ACTIVITEITEN

2023 — 2024 — 2025 — 2026 — 2030

1. Het vergroten van ondernemerschap in de circulaire maakindustrie
2. Circulair inkopen door launching customership producten & materialen uit Emmen
3. Programma opzetten voor het matchen van grondstoffen
4. Ondernemersondersteuning voor maakbedrijven ontsluiten
5. Verkennen van de mogelijkheden voor circulariteit op bedrijventerreinen

AMBITIE 2030

In 2030 kunnen maakbedrijven de transitie naar een circulaire economie aan grijpen als kans, omdat de kennis, ondersteuning en het juiste netwerk voorhanden is.

Bedrijven in Emmen en de regio maken steeds meer gebruik van elkaars reststromen. Wij zien steeds meer circulaire koplopers in de Emmense maakindustrie.

Activiteit 1: Het ontwikkelen van een plan voor het vergroten van ondernemerschap in de circulaire maakindustrie (starten, opschalen en werven)	
Resultaat	En plan voor vergroten van ondernemerschap circulaire maakbedrijven binnen de afdeling economie en uitgedragen door de diverse accountmanagers vanuit gemeente Emmen.
Draagt bij aan	Het meer circulair ontwikkelen van de bedrijvenpopulatie in Emmen. Nieuwe bedrijven worden geworven, bestaande bedrijven worden ondersteund om door te stromen naar vestigingen in Emmen.
Doorlooptijd	In 2023 wordt de strategie ontwikkeld, in 2024 word gestart met werven en benaderen van bedrijven, evenals in 2025 en 2026.
Rol gemeente	De gemeente is initiator in het ontwikkelen van de strategie en werkt samen met andere partners zoals Greenwise en Chemport, om bedrijven zich hier te laten vestigen, groeien of eventueel te verhuizen.
Voortzetting of nieuw	Vanuit accountmanagement wordt reeds ingezet op het bevorderen van circulaire maakbedrijven. Nieuw is dat wij extra gaan inzetten op het strategischer vormgeven ervan in Emmen.

Activiteit 2: Circulair inkopen bevorderen, als launching customer voor producten en materialen uit Emmen	
Resultaat	Circulariteit wordt steeds vaker meegenomen in onze aanbestedingen. Ook als launching customer helpen wij ondernemers in Emmen met het lanceren van hun innovatieve circulaire producten.
Draagt bij aan	De huidige innovatie op circulariteit van de markt faciliteren en stimuleren en anderzijds de milieu impact van de eigen organisatie. Het bevorderen van ontwikkeling van circulariteit op grotere schaal. Ook als gemeente laten we zien dat circulariteit ertoe doet.
Toelichting	Circulair inkopen gebeurt al: denk aan onze kunstgrasvelden van Senbis in Emmerschans en het meubilair van Van der Sant in onze publieksruimte. In de pilottrajecten experimenteren de gemeente en markt samen om invulling te geven aan de circulaire principes in de maakindustrie.
Doorlooptijd	2023-2026
Rol gemeente	De gemeente heeft een initiërende en controlerende rol is het starten van inkooptrajecten. In samenwerking met de markt. Innovatie wordt daarmee aangejaagd.
Voortzetting of nieuw	Voortzetting, circulair aanbesteden gebeurt incidenteel, maar met deze activiteit wordt het meer gestructureerd en groter opgepakt.

Activiteit 3: Inzicht verkrijgen in de grondstoffen die kansrijk zijn voor het matchen in de regio

Resultaat	Een programma waarmee bedrijven in Emmen (en de regio) gefaciliteerd worden om beter gebruik te maken van elkaar reststromen. Een makelaar die a) de mogelijkheden voor het matchen van grondstoffen in Emmen verkent en b) eerste stappen zet met bedrijven in het matchen van grondstoffen. Start van een verkenning voor samenwerking met een grondstoffenplatform (bijv. Circulair Friesland). Voor a) kennis en kunde in vormgeven van een platform b) verkennen van mogelijke samenwerking.
Draagt bij aan	Creatie van een circulaire economie in de regio tussen bedrijven (industriële symbiose), waarin de reststroom van het ene bedrijf de grondstof is voor het andere bedrijf. Het faciliteren van bedrijven in samenwerken in de keten en daadwerkelijk uitwisselen van grondstoffen. Infrastructuur van een bestaand platform maakt het mogelijk om bedrijven bij elkaar te brengen en grondstoffen overzichtelijk in kaart te hebben.
Toelichting	De reststroom van het ene bedrijf is de grondstof voor het andere bedrijf. Enkele bedrijven matchen hun grondstofstromen, onderkend wordt dat de potentie vele malen groter is. Echter, weinig zicht op welk aanbod en welke vraag er is bestaat. Het doel van het programma is om grondstofmatches tussen bedrijven te realiseren.
Doorlooptijd	In 2023 wordt op basis van een onderzoek een programma opgesteld. Ook wordt een makelaar aangesteld, die het jaar start met een aanpak. Het platform wordt in 2024 gestart. Dit alles wordt tot en met 2026 uitgevoerd.
Rol gemeente	De gemeente neemt een faciliterende rol in het vormgeven van het programma samen met bedrijven. De gemeente is initiërend, samen met bedrijven, in het naar Emmen halen van een platform en daarbinnen samenwerken.
Voortzetting of nieuw	Deze activiteit is nieuw.

Activiteit 4 : Ondernemersondersteuning voor maakbedrijven (aansluiting van regionale programma's aan het lokale netwerk van bedrijven)	
Resultaat	1) Regionale en landelijke programma's verbinden aan het netwerk van (maak)bedrijven en kennisinstellingen in Emmen, 2) Accountmanagement is gericht op het thema circulaire economie.
Draagt bij aan	Ondernemersondersteuning gericht op het ontwikkelen van circulaire producten en bedrijfsvoering. Bedrijven zien daardoor mogelijkheden voor circulair ondernemen én bouwen een netwerk op van experts in circulaire producten en bedrijfsvoering.
Toelichting	Op regionaal niveau is er een scala aan programma's die gericht zijn op circulariteit in de maakindustrie. Bijvoorbeeld vanuit Noord-Nederland Verdient Circulair, IBDO en NICE. In 2023 zal het plan van het IPO 'Heel het mkb circulair!' worden geconcretiseerd, met ook programma's gericht op de maakindustrie. Door een goed netwerk van maakbedrijven in Emmen (accountmanagement) én aanwezigheid in de regionale netwerken, kan ons bedrijfsleven optimaal profiteren van de programma's die er al zijn of worden ontwikkeld.
Doorlooptijd	Continu
Rol gemeente	Vanuit accountmanagement onderhouden wij het netwerk van maakbedrijven en zijn wij aanwezig in de regionale netwerken. We vervullen een intermediaire rol in het verbinden van kansrijke programma's met de relevante bedrijven.
Voortzetting of nieuw	Vanuit accountmanagement wordt reeds ingezet op het aanjagen van circulariteit bij maakbedrijven. Nieuw is dat wij extra gaan inzetten op het beter verbinden van regionale en landelijke programma's aan onze ondernemers in Emmen.

Activiteit 5: Verkennen van de mogelijkheden voor inbrengen van circulariteit op bedrijventerreinen (beleidsvorming)	
Resultaat	Een uitgevoerde inventarisatie naar mogelijkheden voor het circulair ontwikkelen van bedrijventerreinen in Emmen.
Draagt bij aan	Bedrijventerreinen worden klaargemaakt voor de circulaire toekomst, ontwikkelen circulaire toepassingen en ketens en dragen bij aan circulariteit bij bedrijven.
Toelichting	Het meer circulair ontwikkelen van de bedrijventerreinen in Emmen. Linken met andere opgaven zoals het verminderen van energie-uitstoot en verbeteren van biodiversiteit worden gelegd. Inzicht in de mogelijkheden voor ontwikkelen van circulariteit binnen bedrijventerreinen.
Doorlooptijd	2023 - 2024
Rol gemeente	We zijn aanjagers in het starten van de inventarisatie, samen met bedrijvennetwerken.
Voortzetting of nieuw	Dit is een nieuwe activiteit

4.4 Bouw en infra

Wanneer we spreken over de bouw & infra betreft het de woning- en de utiliteitsbouw en de infrastructuur, ook wel bekend als de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW). Daarbinnen wordt de focus gelegd op de productgroepen woningen, kantoren en bedrijfshallen, betonnen viaducten en bruggen (als onderdeel van ‘kunstwerken’), en wegverharding.

Situatie in Emmen

In de regio bestaat een kleine koplopergroep van bouwbedrijven die bezig is met vormgeven van de circulaire economie. Meerdere samenwerkingsverbanden stimuleren en faciliteren circulair bouwen , zoals: 1) Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie (NICE) brengt onderwijs bedrijfsleven en overheid bij elkaar voor circulaire bouwprojecten. 2) 'Drenthe bouwt Circulair' als overkoepelende partij met: Bouwend Nederland, NVBU, N.I.C.E., Woonservice en de Natuur en Milieufederatie. 3) Drenthe Woont Circulair: een samenwerkingsverband tussen 8 woningcorporaties en anders partners. De drie woningcorporaties van Emmen, Woonservice, Lefier en Domesta zijn hierbij betrokken.

De gemeente geeft circulariteit een plek in haar nieuwe woonvisie BuitengeWoon Thuis in Emmen ‘2022-2030’ en de prestatieafspraken met de woningcorporaties. Het onderwerp circulariteit vraagt nu om een vertaalslag naar de praktijk.

De gemeente ontwikkelt en beheert de openbare ruimte in Emmen. Binnen deze rol, specifiek door inrichting van aanbestedingen, heeft de gemeente invloed op het bevorderen van circulariteit in de openbare ruimte.

Landelijke maatregelen bouw & infra

Het uitgangspunt voor de bouw is het ontwikkelen, gebruiken en hergebruiken van bouwwerken, gebieden en infrastructuur. Met een zo laag mogelijke milieu impact. Om dit te kunnen meten, monitoren en afdwingen, wordt er toegewerkt naar landelijke normen.

De focus van de maatregelen ligt op:

1) Het halveren van de Milieuprestatie Gebouwde Omgeving (MPG) voor woningen en kantoren in 2030 t.o.v. 2019.
2) Het halveren van de milieubelasting van infrastructuur. Daarvoor wordt de MKI doorontwikkeld en komen er afwegingskaders voor circulair ontwerp.
3) Als overkoepelende maatregel wordt een gebiedsgerichte aanpak voor integrale ruimtelijke opgaven opgesteld.

De opgave

Gemeente Emmen kijkt voor het verminderen van de milieu impact niet alleen naar bouwprojecten, maar ook naar ruimtelijke ontwikkeling. Wanneer nieuwe bouwprojecten nodig zijn, is het van belang dat de gemeente als opdrachtgever circulair aanbesteedt en de markt ruimte krijgt om te experimenteren en te innoveren. Ook is inzicht in (vrijkomende) materialen essentieel voor hoogwaardig hergebruik van materialen.

Om circulariteit in bouw & infra te realiseren zet gemeente Emmen daarom in op:

- Voorbereiden op de normen van circulair bouwen
- Bijdragen aan en aansluiting bij een regionaal leernetwerk
- Ontsluiten van grondstoffen en materialen via een platform.

Op de volgende pagina staan de ambities en activiteiten waarmee gemeente Emmen deze opgave wil realiseren.

ACTIVITEITEN

2023 — 2024 — 2025 — 2026 — 2030

1. Vormen van een regionaal leernetwerk voor circulair bouwen op basis van bestaand aanbod

2. Circulair inkopen. Ontwikkelen met de markt in circulaire bouw en infra aanbestedingstrajecten, ervaring opdoen met circulair aanbesteden

3.Circulariteit integreren in beleid, kennis borgen in organisatie

4. Programma opzetten voor het matchen van grondstoffen

AMBITIE 2030

In 2030 werken gemeente Emmen, regionale bouwbedrijven en andere relevante organisaties meer samen en zijn beter toegerust om circulair te bouwen.

De milieu-impact in de sector wordt gereduceerd volgens de nieuwe normen zoals opgesteld door het Rijk.

Activiteit 1: Met regionale overheden en andere partijen initiatief nemen tot een regionaal leernetwerk voor circulair bouwen. Daarbij zoveel mogelijk aansluiten bij bestaand aanbod.	
Resultaat	Aansluiten bij een regionaal leernetwerk waar het relevante netwerk van overheden, bouwers, woningbouwcorporaties e.a. samenkomt om kennis op te doen en ervaringen te delen.
Draagt bij aan	Ontsluiten van bestaande kennis, ervaring en competenties op één plek waar medewerkers, marktpartijen en onderwijsinstellingen elkaar kunnen ontmoeten en experimenteren.
Toelichting	Toelichting
Doorlooptijd	Start in 2023 doorloop naar 2026.
Rol gemeente	De gemeente is belanghebbende en draagt bij aan het netwerk.
Voortzetting of nieuw	Er zijn in het verleden incidenteel initiatieven geweest zoals Bouwstorm. Het doel is om deze samenwerking een structureler karakter te geven.

Activiteit 2: Experimenten aan de hand van (tenminste) vier bouw- en infratrajecten, samen met de markt en de juiste ondersteuning zodat wij ervaring opdoen met circulair aanbesteden in de bouw en de infra.	
Resultaat	1) Binnen 4 aanbestedingstrajecten worden circulaire principes en meetinstrumenten toegepast voor bouw en infra opdrachten. En 2) de geleerde lessen worden vastgelegd en gedeeld.
Draagt bij aan	De huidige innovatie op circulariteit van de markt faciliteren en stimuleren en anderzijds de milieu impact van de eigen organisatie. Bijv. door de sloop van het Aquarena, de nieuwbouw van het CBK en bij de aanleg van onze infrastructuur.
Toelichting	In de pilottrajecten experimenteren de gemeente en markt samen om invulling te geven aan de circulaire principes in bouw en infra. Passende meetinstrumenten, zoals MKI en MPG worden toegepast om samen tot een passende normstelling voor circulariteit te komen.
Doorlooptijd	2023-2026
Rol gemeente	Vanuit de inkopende en opdrachtgevende rol kan de gemeente de milieu-impact van de organisatie en gemeente verlagen, samen met de markt en mogelijk met NICE.
Voortzetting of nieuw	Voortzetting, circulair aanbesteden gebeurt incidenteel, maar met deze activiteit wordt het meer gestructureerd en groter opgepakt.

Activiteit 3: Verkennen hoe wij circulariteitseisen kunnen integreren in ons beleid en de kennis en ondersteuning voor circulair aanbesteden beter kunnen borgen in onze organisatie.	
Resultaat	Een toepasbare richtlijn voor hanteren van circulariteit in aanbestedingen, waarbij betrokkenen (marktpartijen e.a.) tijdig aanhaken in het proces.
Draagt bij aan	Duidelijke aanpak voor het reduceren van de milieu-impact van gemeentelijke aanbestedingen.
Toelichting	Het inbedden van circulariteit in de interne organisatie. (inkoop)Processen, (overleg) structuren, kennisuitwisseling en sturingssystemen worden dusdanig ingericht om medewerkers te faciliteren in het integreren van circulariteit in hun eigen werkzaamheden.
Doorlooptijd	Start in 2024 met verkenning, doorontwikkeling richtlijn in de praktijk in 2025 en 2026
Rol gemeente	Gemeente Emmen stuurt dit traject aan en faciliteert medewerkers om samen met de markt te leren.
Voortzetting of nieuw	Dit is een nieuwe activiteit

Activiteit 4: Verkennen en opzetten van programma voor het matchen van grondstofstromen. Met daarin aandacht voor vormgeven van een grondstoffenplatform.	
Resultaat	Een programma waarmee bedrijven in Emmen (en de regio) gefaciliteerd worden om beter gebruik te maken van elkaar reststromen. Keuze voor passend grondstoffenplatform met plan van aanpak om dit op een effectieve manier in te zetten. Dit kan mogelijk hetzelfde platform zijn zoals gesteld in de activiteit binnen maakindustrie.
Draagt bij aan	Het inzichtelijk maken van vrijkomende materialen en grondstoffen binnen bestaande bouw en infraprojecten die hergebruikt of hoogwaardig gerecycled kunnen worden. Energie, inspiratie en een infrastructuur voor het uitwisselen van grondstoffen in Emmen. Infrastructuur van een bestaand platform maakt dit mogelijk. Daarmee wordt ook een startpunt duidelijk voor samenwerking in de keten. Het is van belang dat marktpartijen zoals architecten en slopers mee doen, een mogelijk platform gaan gebruiken en samenwerken om matches te kunnen realiseren.
Doorlooptijd	In 2023 worden de eerste contacten gelegd, de grondstoffenmakelaar wordt betrokken, mogelijkheden worden verkend. In 2024/2025 start van een mogelijke samenwerking.
Rol gemeente	De gemeente is aanjager van de verkenning, samen met bedrijven, in het naar Emmen halen van een platform en daarbinnen samenwerken. Ze maakt capaciteit vrij om een mogelijk platform te vullen en haakt actief afnemers en aanbieders van grondstoffen aan op het platform.
Voortzetting of nieuw	Dit is een nieuwe activiteit

4.5 Consumptiegoederen

Consumptiegoederen worden in het NPCE gedefinieerd als: ‘de goederen die door huishoudens, bedrijven en maatschappelijke instellingen voor gebruiksdoelstellingen worden gebruikt m.u.v. vervoer en voedsel'. De focus ligt op vijf productgroepen: elektrische en elektronische apparaten, meubels, textiel (incl. kleding), verpakking en wegwerpproducten.[15]

De situatie in Emmen

Bij het thema consumptiegoederen staan de inwoners (consumenten) van Emmen centraal. Om inwoners mee te krijgen in de circulaire transitie heeft gemeente Emmen het Kaderplan VANG voor huishoudelijk afval opgesteld. Binnen een jaar is de hoeveelheid fijn restafval gedaald van 202 kg naar 120 kg per inwoner per jaar. Er is daardoor een toename van de gescheiden stromen: papier, PMD en GFT. Emmen streeft erna om de hoeveelheid restafval terug te brengen naar 30kg in 2030.

De opgave in Emmen

Om consumptiegoederen meer circulair te maken en gebruiken, is het van belang verder te kijken dan het afvalbeleid alleen. Emmen wil inwoners stimuleren om circulair te handelen, denk hierbij aan het repareren of delen van gebruiksvoorwerpen. Emmen heeft een groot aanbod aan kringloopbedrijven, een repaircafé en milieustraat die dit deels mogelijk maken. Emmen kent ook initiatieven in de deeleconomie, zoals Peerby en Rensenpark Deelt. Tot slot bestaat een klein netwerk van (impact) ondernemers die consumenten stimuleren om circulair te kopen.

Landelijke maatregelen consumptiegoederen

Om te zorgen dat producten lang meegaan, hergebruikt, gerepareerd en opgeknapt worden, wordt vanuit NPCE ingezet op:
1) Het verlengen van de levensduur door circulair ontwerp, reparatie en hergebruik. Denk aan Europese wetgeving omtrent circulair ontwerp en reparatieplicht. Op nationaal niveau betreft het bijv. subsidies voor repaircafés.
2) Het gebruik van duurzame biogrondstoffen en geen zorgwekkende stoffen. Denk aan een herziening van de richtlijnen voor afgedankte producten voor hergebruik en recycling.
3) Het stimuleren van deelconcepten en circulaire businessmodellen.
4) Het hergebruik van grondstoffen door hoogwaardige recycling. Denk aan subsidies voor innovatieprojecten en richtlijnen voor single-used-plastics.

Om consumptiegoederen meer circulair te maken zet gemeente Emmen in op:

- Huishoudelijk restafval verminderen en bijdragen aan hoogwaardige recycling en hergebruik
- Het initiëren van een samenwerking voor een Circulair Ambachtscentrum.
- Het ontwikkelen van initiatieven rondom circulariteit, zoals Rensenlab.

Op de volgende pagina staan de ambities en activiteiten waarmee gemeente Emmen deze opgave wil realiseren.

ACTIVITEITEN

2023 — 2024 — 2025 — 2026 — 2030

1. Uitvoeren van communicatie het afvalbeleid zoals omschreven in het Kaderplan VANG. Daarbij ook focus op vanuit de samenwerking ‘Drenthe geef het door’

2. Het initiëren van een samenwerking voor een ondernemend Circulair Ambachtscentrum

3. Het professionaliseren van het Rensenlab en aanjagen andere circulaire initiatieven

AMBITIE 2030

In 2030 hergebruiken we 75% van het huishoudelijk afval. Voor inwoners is een aanbod van circulaire diensten en initiatieven beschikbaar waar ze actief gebruik van maken.

Activiteit 1: Het uitvoeren van het afvalbeleid zoals reeds omschreven in het Kaderplan VANG. Daarin ontwikkelen van een communicatieplan (in verbinding met 'Drenthe Geef het Door')	
Resultaat	Voorzetting van acties uit het kaderplan, specifiek gericht op dienstverlening voor inzameling en passende mogelijkheden voor recycling (door o.a. de milieustraat) voor inwoners van Emmen. Specifiek aandacht voor inzetten van communicatiemiddelen om inwoners te informeren over mogelijkheden van goed scheiden.
Draagt bij aan	Mogelijkheden voor meer kwalitatief gescheiden reststromen, waardoor recycling en hergebruik beter mogelijk is.
Doorlooptijd	2023 – 2025. Kaderplan VANG van Emmen loopt tot en met 2025.
Rol gemeente	De gemeente heeft een opdrachtgevende rol. Area voert afvalinzameling uit.
Voortzetting of nieuw	Deze activiteiten zijn vanaf 2021 reeds in gang gezet. Het zijn bestaand beleid en activiteiten.

Activiteit 2: Het initiëren van een samenwerking tussen relevante partijen voor de ontwikkeling van een ondernemend Circulair Ambachtscentrum	
Resultaat	Plan van aanpak circulaire ambachtscentrum met partners, gericht op het indienen van een subsidieaanvraag.
Draagt bij aan	Inzicht in de te zetten stappen om te komen tot een passend circulair ambachtscentrum in Emmen. Energie en betrokkenheid van de partijen in Emmen om aan circulariteit te werken.
Toelichting	Een circulair ambachtscentrum kent diverse vormen. In regio Zwolle neemt dit de vorm aan van een ambachtsnetwerk. Een netwerk van diverse (maakbedrijven) die grondstoffen uitwisselen en hergebruiken. In Almere is het een fysieke plek waar grondstoffen gebracht worden en (creatieve) maakbedrijven gevestigd zijn. Het is nodig om te ontdekken wat past bij Emmen, een ambachtscentrum dat gaat bijdragen aan het hergebruik van grondstoffen in Emmen.
Doorlooptijd	2023
Rol gemeente	De gemeente heeft een sturende rol en jaagt aan: maakt capaciteit tijd om dit in te richten, samen met partijen in Emmen (AREA, het Goed)
Voortzetting of nieuw	Voortzetting: deel van kaderplan VANG

Activiteit 3: Het professionaliseren van het Rensenlab en het aanjagen van de ontwikkeling circulaire initiatieven	
Resultaat	Een professionele en schaalbare stichting Rensenlab, met een duurzaam organisatie en verdienmodel. Daarnaast meer circulaire initiatieven met een groter bereik.
Draagt bij aan	Het vergroten van kennis, bewustwording en daadwerkelijke toepassing van circulaire economie bij de doelgroep jongeren specifiek. Met als gevolg dat de omgeving daarom heen (ouders, medewerkers en docenten) ook inspiratie en kennis opdoen. Dankzij meer circulaire initiatieven (deeleconomie, repaircafé's etc.) hoeven onze inwoners zelf minder aan te schaffen of weg te gooien, wat bijdraagt aan minder restafval in Emmen en hoogwaardiger gebruik van materiaal.
Toelichting	Stap 1: Professionalisering Stap 2: De gemeente neemt deel aan het Rensenlab
Doorlooptijd	2023 – 2025 (fase van professionalisering). 2026 ontwikkeling andere circulaire initiatieven.
Rol gemeente	Belanghebbende, aanjager van de professionalisering van Rensenlab. Voor andere initiatieven een faciliterende rol voor gemeente. Faciliteren van inwoners, maatschappelijke organisaties zoals NMF en Rensenpark Deelt. Deze organisaties jagen de beweging aan.
Voortzetting of nieuw	Het initiatief van het Rensenlab wordt voortgezet. De andere circulaire initiatieven zijn nieuw.

De gemeentelijke organisatie circulair

Activiteit 1: Circulaire bedrijfsvoering gemeentelijke organisatie	
Resultaat	(1) Onderzoek naar mogelijkheden van inrichten circulaire bedrijfsvoering (2) zichtbare resultaten creëren (3) activiteiten definiëren om toe te werken naar volledig circulair in 2050. *(Voorbeelden hiervan kunnen zijn, inkoop circulair meubilair, gemeentelijk vastgoed, inrichting catering bedrijfsrestaurant etc.)*
Draagt bij aan	De gemeente als bedrijf is volledig circulair in 2050. De gemeente toont het goede voorbeeld richting inwoners en andere organisaties.
Doorlooptijd	2023 (onderzoek gereed), 2024 (eerste zichtbare resultaten), 2025 (uitvoering aan een breder activiteitenplan).
Rol gemeente	Het gaat over onze eigen organisatie.
Voortzetting of nieuw	De bedrijfsvoering circulair inrichten gebeurt nu incidenteel, maar met deze activiteit wordt het meer gestructureerd en groter opgepakt.

Bijlagen

Bronnen

[1] via Waarstaatjegemeente.nl – VNG realisatie

[2] Nationale Programma Circulaire Economie 2023 Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat

[3] Integrale Circulaire Economie Rapportage 2023| PBL Planbureau voor de Leefomgeving

[4] Strategienota Emmen 2021| https://emmen.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/56e77e19-16e8-4a04-b1ba-d64726b28d6c

[5] Coalitie Akkoord 2022 | Gemeente Emmen https://gemeente.emmen.nl/coalitieakkoord-2022-2026

[6] Zeven pilaren van een circulaire economie 2017 | Metabolic

[7] Staat van Transitie 2017 | Drift https://drift.eur.nl/nl/publicaties/staat-van-transitie/

[8] Circular Economy Action Plan 2020 | Europese Commissie https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

[9] Integrale Circulaire Economie Rapportage 2021| PBL Planbureau voor de Leefomgeving

[10] Research and Innovation Strategy for Smart Specialization (RIS3) 2021-2027 | Economic Board Noord-Nederland

[11] Roadmap Circulaire Economie (2018-2023)| Provincie Drenthe

[12] Geactualiseerd Strategisch Plan 2022 - 2024 | Chemport Europe

[13] Werkplan Circular Plastics 2023 | Greenwise Campus

[14] Zie website Greenwise Campus https://greenwisecampus.nl/

[15] Transitieteam circulaire consumptiegoederen: https://circulaireconsumptiegoederen.nl/over-ons/